

DE GRONDWET.

VERSCIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:

Van één tot zes regels. f 1.00.
Voor elken regel meer. 0.15.
Behalve de 25 cts. zegelgeld.

VRIJDAG 11 NOVEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:

JOH. NOMAN en ZONN, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden f 4.00.
Voor de overige steden des Rijk 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned: Oost-Indië.
VAN HAREN NÖMAN en KÖLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en Buitengebieden
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60, Ned. Cour.

BERIGT.

Het door ons medegedeelde wets-voorstel tot schaffing van het Tonnegeld, den accijns op het geslagt, en van alle belastingen op den roer van slagtoe en versch vleesch, is, na ons Bureau, afzonderlijk voor den prijs van 10 cents verkrijgbaar gesteld.

De Handelmaatschappij.

XII.

DE NIEUWE OVEREENKOMST.

Reeds bij de behandeling van de Indische muntwet van 1852, werd door tegenstanders van dat ontwerp opgemerkt, dat bij den wisselkoers tusschen Zuid-Azië en Europa er nimmer metaal-pariteit, maar wel pariteit van waarde kan bestaan. De wisselkoers tusschen Britsch-Indië en Engeland werd als bewijs aangevoerd, naar de inzien, te regt. De Heer BAUD was van eene andere meening; volgens hem was er in Britsch-Indië een prohibitive koers, die niet tot leedraad kan dienen bij berekeningen en redeneringen over de gewone waarde van het zilver in Indië, noch over den gewonen muntstand aldaar. Hij pastte dit toe op den gewonen wisselkoers tusschen Nederland en Java, ook nadat de zilvercirculatie aldaar zou hersteld zijn. De woorden zijn zoo opmerkelijk, dat wij ze hier laten volgen: "Wanneer nu de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië trekt tot den koers van 96 à 98 op 10 maanden dato, dan bestaat er, mijns inziens, een voldoende uitzigt op het plantjen zijner wissels; en daaruit leid ik af, dat er een voldoende standigheden, de koers rijzen tot 100 en 110."

De kundige schrijver van de gezonden Stuk in de *Amsterdamsche Courant*, schijnt de woorden van den Heer BAUD voor oogen en het doel te hebben, om het onjuiste er van te doen uitkomen; hij geeft toch beschouwingen over den wisselkoers op Londen, te Calcutta, te Singapore en te Canton, getuigd door berekeningen; past die toe op den wisselkoers op Nederland te Batavia, en komt tot de slotsom, dat de koers te Batavia, bij verkoop van specie met een agio van 10 pct. 98½ pct. betaalbaar 6 maanden na dato, en bij uitgifte specie a pari 107½ pct. zal moeten zijn. Het einde van zijn betoog is zoo belangrijk, dat wij meenen, het geheel te moeten overnemen. Hij zegt: "Zoo de bovenstaande beschouwingen, en vooral de medegedeelde cijfers, die in zulke zaken vaak duidelijker spreken dan woorden, naar doel bereikt hebben, dan mag als bewezen worden aangenomen: dat de koers van Java op Nederland, volgens algemeene regelen en in overeenstemming met alle overige landen van Zuid-Azië op Europa, niet beneden, maar boven pari moet zijn: dat de buitengewone oorzaken, die tot nog toe eene ongenoegstelde notering mogelijk hebben gemaakt, niet geheel hebben opgehouden, althans in kracht verminderd zijn; dat, ook onafhankelijk daarvan, in verband met de verhouding tot de overige Aziatische markten, de rijzing, die zich thans op de beurs te Batavia vertoont, eene onvermijdelijke gebeurtenis is; dat het eenige middel, om die rijzing binnen bepaalde grenzen te houden, gelegen is in eene geregelde overmaking van specie, en men zich derhalve reeds voorbereid moet houden den koers tot op dat punt te zien klimmen, waarop de specie a pari kan worden uitgegeven."

De geregelde overmaking van specie, natuurlijk met het oog op de specie, zoo lang er agio, of de zilvercirculatie niet hersteld is, te verkoopen, is dus het

eenige middel, om die rijzing binnen bepaalde grenzen te houden. De schrijver van de *Amsterdamsche Courant*, oververschillig dus welke: iets vroeger had hij dat ook gezegd: "daar in-tusschen bij aanzienlijke verkoopen, hetzij van guldens, hetzij van dollars, geen langen tijd op een hooge agio te rekenen valt, is het waarschijnlijk, dat in den regel, de koers digter bij 107½ dan bij 98½ pct. zal komen." Teregt maakt hij geen onderscheid tusschen guldens en dollars.

Het is opmerkelijk, dat dit betoog in de *Amsterdamsche Courant* geplaatst is: vooral in verband met hetgeen door den Heer VAN HALL bij de Indische muntwet gezegd is: "Waarom, vraag ik verder, waarom dan zoo vroeg verkocht, zonder behoorlijke aankondiging; en waarom, daar men steeds met klimmende prijzen verkocht, waarom niet de veilingen geëindigd? Er was toch zilver genoeg in handen der Regering: de massa zilver in het depôt van de recepissen, is aanmerkelijk vermeerderd; is vermeerderd met ongeveer drie miljoen, nagenoeg gelijkstaande met de vermeerdering der recepissen zelve. Men had dus moeten voortgaan met te verkoopen, en in plaats daarvan is men geëindigd, toen men met goede prijzen kon verkoopen."

Ook in verband met het antwoord van den Minister van Koloniën aan den Heer VAN HALL: "Men heeft mij gevraagd, waarom men in Indië niet was voortgegaan met den verkoop van piasters, toen de veilingen prijs allengs hooger werd, want, heeft men daarbij gezegd, er was toch genoeg zilver in specie. Ik zal daarop antwoorden: ja, er was nog drie miljoen aan specie in kas aanwezig; maar niet aan piasters, en het zou toch vrij zonderling zijn geweest, om van Gouvernementswege Nederlandsche zilveren munt in veiling te brengen, ten einde daardoor te geraken in het bezit van recepissen."

Wij moeten erkennen, niet te begrijpen, waarom de minister het zonderling vindt, op Java Nederlandsche zilveren munt van gouvernementswege te verkoopen, en daarentegen het natuurlijk schijnt te vinden, dollars geregeld in veiling te brengen. Op Java is thans maar één wettig betaalmiddel: de recepis gulden; en de Nederlandsche zilveren gulden is daar, zoo al geen vreemde munt, dan toch geene munt, waarmede men verplicht kan worden te doen of te ontvangen. Het is daarom, om de regelmatigte betaling der munt van Gouvernment geleverd wordende producten behoorlijk te verzekeren, zal hij de, in Indië te kort komende 8½ miljoen, jaarlijks moeten aanvullen, door uitzending van specie: dat is dan van dollars of andere vreemde munt, en die publiek verkoopen.

De beide andere middelen, waardoor tot nog toe de Indische dienst in groote mate verzekerd was: stortingen namelijk van de handelmaatschappij en afgifte van wissels, zullen reeds spoedig te kostbaar worden. Reeds zoo, dat de koers van 95 pct. van afgeven van wissels boven den koers van 95 pct., waren particulieren, uitgelokt door de steeds klimmende waarde van het zilver in geheel Zuid-Azië, begonnen zilveren specie van hier uit te zenden. Dadelijk na het bekend worden van dat besluit, zijn er groote hoeveelheden specie uitgezonden, omdat daardoor nu groote voordeelen kunnen behaald worden.

Bij aanzienlijke uitzending en verkoop van specie kan echter niet lang op een hooge agio gerekend worden, tenzij het Gouvernment door nog meerdere uitgifte het eenige betaalmiddel op Java, de recepis gulden, op nieuw kunstmatig mogt willen depreciëren. Zoo iets schijnt echter ondenkbaar; hoewel wij moeten erkennen, dat de in eene der laatste Java-couranten door het Gouvernment publiek gemaakte lijst der cijfers van nieuw aangemaakte recepissen, eene ongerustheid daaromtrent bij ons heeft doen ontstaan. Er zijn namelijk aangemaakt voor 2½ miljoen aan recepissen van f 5, voor eene gelijke som aan recepissen van f 10 en eindelijk voor één miljoen aan stukken van f 25. Maar, wij herhalen het, vernieuwde uitgifte van recepissen schijnt on-

denkbaar; en wij onderstellen, dat de nieuw aangemaakte recepissen zullen moeten dienen, om oude of versletene te vervangen. Zonder kunstmatige depreciatie der recepissen kan de hooge agio niet lang meer stand houden. Naarmate die agio daakt, moet de wisselkoers rijzen; reeds nu kan men bijna met zekerheid zeggen, dat de koers voor 1855 op minstens 107½ pct. moet komen. Dan worden stortingen van de Handelmaatschappij, die altijd volgens den wisselkoers berekend worden, en afgifte van wissels beide even onmogelijk. Om toch honderd gulden te Batavia te ontvangen, zou men zich moeten verbinden, om zes maanden later in Nederland honderd zeven gulden terug te betalen, of wel zich te Batavia geld verschaffen door het betalen van 15 pct. rente in het jaar. Het verkrijgen der benodigde som van 8½ miljoen, zou op die wijze jaarlijks een verlies veroorzaken van f 595,000.

Om in de behoefte van de Indische dienst te voorzien, blijft dan slechts één middel over: het uitzenden en van Gouvernementswege verkoopen van specie. Maar ook dit middel is kostbaar. Wij willen de vroeger door het Gouvernment gedane opgave ook nu nog als waar aannemen, en rekenen dat vracht, assurantie, onkosten enz. op 3½ pct. komen, dat is op f 297,500 voor de benoedigde 8½ miljoen. Die som zal dan het jaarlijks geldelijk verlies zijn, door de verplichte consignatie veroorzaakt, voor zoo verre de verzoening in de behoefte van de Indische dienst betreft.

Dat jaarlijks verlies zou het Gouvernment te heesgen te liiden indien door afgifte van specie de vrijheid verkregen was, om na 1854 producten in Indië te verkoopen. Wij zijn geene voorstanders van geheel verkoop in Indië. Integendeel, wij meenen dat zoolang daar belastingen in arbeid worden opgelegd, het natuurlijk is, zooveel van de producten voor gouvernementsrekening naar Nederland te vervoeren, als noodig is voor de jaarlijksche bijdrage, door Indië aan de schatkist van Nederland uit te keeren. Op den duur meer te consigneren dan voor die bijdrage, en tot betaling van de uit Nederland door het Gouvernment naar Java te verzenden goederen noodig is, schijnt te strijden met alle beginselen van goede staatshuishoudkunde; voor wanneer die producten op den duur in Nederland te koop, verkocht worden dan daarvoor in Indië te betalen; wanneer de op die wijze verkregen gelden, met aanzienlijk verlies uit Nederland weder naar Indië gezonden moeten worden, en daarboven door een genomen bijna één jaar later dan anders, ter beschikking van het Indische bestuur komen; en eindelijk, wanneer de groote belangen van handel, scheepvaart en nijverheid daardoor niet herorderd, maar integendeel benadeeld kunnen worden.

Wij verlangen dus verkoop in Indië van zooveel producten, als noodig is om uit de opbrengst in de behoefte van de Indische dienst te voorzien. Wij verlangen dat echter niet eenaklans, maar langzamerhand te verkrijgen, door met eenen matigen toestand te beginnen en telken jare meer te verkoopen.

Wij toonden vroeger aan, dat in de drie laatste jaren 1850, 1851 en 1852 door particulieren ruim 500,000 picols suiker meer naar Nederland waren uitgevoerd dan in 1847, 1848 en 1849 of gemiddeld jaarlijks ruim 169,000 picols. Wij meenen daaruit te kunnen opmaken, dat wanneer jaarlijks 150,000 picols suiker meer aan de markt mogten komen door verkoop in Indië, en minder geconsigneerd worden, dat de Nederlandsche handel wel zoude zorgen, dat die geheele hoeveelheid in Nederland aan de markt gebragt werd. Wij gelooven, dat de Nederlandsche handelstand het te regt als beleedigend zou aanmerken, indien wij er aan twijfelden, of zij die hoeveelheid zou kunnen ontwikkelen. Wij doen dit desgeenszins; integendeel, met vol vertrouwen rekenen er op, en nemen dus als waar aan, dat, wanneer het Gouvernment, van 1855 af, telken jare 150,000 picols suiker meer in Indië mogt verkoopen, dat de hoeveelheid door Nederlandsche schepen in Nederland aan de markt zal gebragt worden. De, in de toekomstige jaren voor de Nederlandsche scheepvaart en handel zullen dan blijven

voorduren; voor het Gouvernement zal het geldelijk voordeel zeer aanzienlijk zijn, maar — de Handel-Minister, die benadeld worden, bij minder commissieloon ontvangen. Wij vragen mag dit de beweegreden zijn tot aanneming van het voorstel van wet, bij welke Kamer van Nederlandsche volkverteenwoordigers?

Het geldelijk voordeel voor den Staat is duidelijk. Uit officiële mededeelingen vinden wij vroeger aan dat in de vijf jaren, 1841 tot 1851, de marktprijs der suiker te Batavia gemiddeld 2,75, hooger was, dan de nettoprijs, door het Gouvernement in Nederland verkregen. Zulk een groot verschil bestaat nu echter niet meer. Door achtereenvolgende verminderingen der vrachtprijzen en andere besparingen, zal het verschil nu en voor volgende jaren, niet meer zijn dan f 1,50 per pikol. Wij willen verder gaan en aannemen, hoe onwaarschijnlijk dit ook moge zijn, dat het verschil voortaan slechts één gulden per pikol zal bedragen. Ook dan nog zal het nettovoordeel zijn van 450,000 telken jare gemiddeld, als namelijk het Gouvernement in 1855 beginnende met een verkoop van 150,000 picols, jaarlijks eene gelijke hoeveelheid meer, en dat daarbij in 1859 eene hoeveelheid van 740,000 picols suiker in Indie verkoopt.

Bij verplichte consignatie zal de staat gemiddeld minstens f 450,000 jaarlijks voor die suiker minder ontvangen. De door dien verkoop hier te lande verkregen gelden, zal hij in specie naar Indie moeten uitzenden; en daarop, in het meest gunstige geval, jaarlijks f 297,500 verliezen; terwijl de Indische kas eerst een jaar later in het bezit der gelden zal komen, of de Regering hier gehooft zal zijn, een jaar voor dat de suiker hier te lande gemaakt is, het bedrag naar Indie over te zenden. In het eerste geval schijnt de Indische dienst niet behoorlijk verzekerd; in het laatste geval zou men, om het geheele nadeel te kennen er nog moeten bijvoegen de rente van 8½ miljoen over één jaar.

Het onvermijdelijke directe financiële nadeel, door de verlenging der verplichte consignatie voor nog vijf jaren, zal dus te zamen jaarlijks f 747,500 bedragen; zonder nog de rente over een kapitaal van 8½ miljoen voor een geheel jaar, in aanmerking te nemen. Men trekke hier af het voordel van verschil, zoo als het in de Memorie van Beantwoording wordt opgegeven, ten bedrage van f 485,192,77, en het zal blijken dat verplichte consignatie ten slotte, in plaats van voordel, in vergelijking met vrije bestemming over de producten, een jaarlijks nadeel van f 262,307,23, zal veroorzaken.

door de Regering opgegeven is, maar dat zich volgens officiële cijfers oplost in een nadeel van verschil, van dien aard, dat daartegenover kan toegegeven worden aan eene verlenging van die verplichte consignatie tot ultimo 1859?

Wij hebben gezien, naar de lezing van het Handelsblad, den korten inhoud medegedeeld van de nota, welke de Kardinaal ANTONELLI den Aartsbisschop van tot de Nederlandsche Regering heeft gericht.

Plaatruimte verbiedt ons, die nota in haar geheel op te nemen; wij verwijzen onze lezers dienaangaande naar de Tijd, het Handelsblad en de Echo Universel. Tweeter vert, in deze diplomatieke nota, op te merken:

Voorerst: hetgeen gezegd wordt omtrent de voorafgaande mededeelingen.

De Kardinaal ANTONELLI heeft de zaak in het duister gelijk te voren. Hij beweert slechts in het algemeen „al wat vroeger door hem werd aangevoerd, om te bewijzen,“ dat de mededeeling gedaan is.

Intusschen verklaart de Kardinaal, „dat hij de gunstige gelegenheid heeft gehad, om die bewijzen“ van den heer LIGHTENVELT „te kunnen vertoonen.“

De heer LIGHTENVELT is dus in staat, te verklaren, van welken aard deze bewijzen zijn.

Vreemd mag het schijnen, dat, terwijl in de Eerste Kamer would-be rekenschap van zijne zending werd afgelegd, de heer LIGHTENVELT volkomen het stilzwijgen bewaard omtrent deze aangelegenheid, welke — het Staatbelang niet in strijd — der Natie ook veellichts over de zaak had kunnen verschaffen.

Wat het niet de pligt geweest van den heer LIGHTENVELT te verklaren, wat hem vertoond is door den Kardinaal ANTONELLI?

Erkenning van handgenooten in een valsche licht gesteld waren, evenals als overtuiging, dat de schuld inderdaad ligt bij het vorige Ministerie, had den heer LIGHTENVELT — meenen wij — van dezen pligt behooren terug te houden.

Nu de Kardinaal ANTONELLI naar den heer LIGHTENVELT heeft gezonden, roepen wij, dat laatste genoemde Minister de geheimzinnigheid, reeds te lang over deze zaak hangende, zal verbreken. Deze Minister is thans volkomen in staat, om te zeggen, waartoe de Kardinaal

ANTONELLI de bewijzen ziet, dat de voorafgaande mededeeling is gedaan.

Het tweede punt, waarop de aandacht behoort gevestigd te worden, is het onderwerp, dat, als het ware, den inhoud der geheele Nota uitmaakt. Het is namelijk de meestelijke en heldere wijzen, waarop de heer VAN HALL eene wederkerende les ontvingt in die algemeen vastgestelde en verbiedende beginselen van het volkenrecht. Het is de wederlegging der monstrueuse stelling van onzen Minister van Buitenlandsehe Zaken, dat de nota's van het vorig Ministerie „noch het karakter, noch de waarde eener bekrachtigde overeenkomst hebben; dat zij blijven eenvoudige nota's, die alleen strekken om het gevoelen te doen kennen van het Ministerie, waarvan zij zijn uitgegaan.“

Eindelijk vragen wij: Waarom is deze Nota niet aan de Staten-Generaal medegedeeld?

Komt dat overeen met de, door den heer VAN HALL gedaan belofte, dat de Staten-Generaal met het verloop der onderhandelingen zullen worden bekend gemaakt?

Is het wellicht: omdat de heer LIGHTENVELT in de documenten, waarop de Kardinaal ANTONELLI doelt, niet heeft kunnen zien het aangevoerde schuldbewijs tegen het vorige Ministerie?

Of is het ook, omdat de heer VAN HALL liever dan eene openbare, eene private les van den Kardinaal ANTONELLI ontving in de „algemeen vastgestelde en overal geëerbiedigde beginselen van het volkenrecht“?

Nederlanderachtigheden.

Bij een echt wetenschappelijken strijd over zaken, is het meestal onverschillig, of de namen der strijders al dan niet aan het publiek bekend zijn. In veld opzichten zelfs, is het tot waardering der van weerszijde aangevoerde gronden beter, de namen der partijen verborgen te houden; omdat, vooral in onze dagen, het verschijnsel niet ongewoon is, dat de meest verwerpelijke stellingen gereede ingang vinden, zoo zij maar onder de autoriteit van dezen of genen begaafden en eerbiedwaardigen naam aan de markt worden gebragt.

Zoo is het den ook van niet het minste belang, als de stellingen van Mr. Groen wetenschappelijk worden bestreden, te onderzoeken wie die bestrijder is, hetzij R. te L. of een ander, evenmin als het er iets toe doet, dat wij den naam van den antionitius kennen. Het onverschillig, wie hij wezen mag, hetzij, b. v. A. te C. of mr. of dr. of ds. B. te D.

In zooverre dus hebben wij er vrede mee, dat de Heer Groen zich tot nog toe alleen door naamloze schrijvers tegen het geschrift van dr. Fruin laat verdedigen.

Maar, wanneer wij op den inhoud der door een onbekenden correspondent in de Nederlander geleverde antieritiek het oog vestigen, kunnen wij niet ontkennen, dat het belangrijk zou zijn, den naam van dien schrijver te vernemen, heezer wij hem gelijk moeten geven, dat hij na het schrijven van diergelijke artikels zorgvuldig zijn incognito tracht te bewaren. Wist men, wie hier als verdediger van het anti-revolutionnaire staatsrecht optreedt, dan zou het gemakkelijk vallen, te beslissen: met welk regt hij zich een zoo hoogen toon aantastigt, en vooral:

of wij de vele en ontelbare misslagen in zijn geschrift aan oppervlakkig en gebrekkig oordeel, of aan nog wat anders, moeten toeschrijven.

Reeds meermalen maakten wij onze lezers op zijne polemiek tegen den Heer Fruin opmerkzaam, en wij gelooven dat het ons niet onbekend is van groot belang is te achten, dat men kennis name van de uitstekende wijze, waarop door de Nederlander en zijn onbekenden vriend „wetenschappelijk“ wordt gediscussieerd.

Het kan eene les voor de toekomst zijn. *Ex uno disce omnes.*

Zie hier wederom eenige staakjes uit no. 1086.

Dr. F. had aangebond, dat, bij de dikwijls zeer uiteenlopende lezingen der H. S. bij den strijd over de echtheid of onachttheid van meerdere boeken of plaatsom uit de Heilige Schrift — natuurlijk het verstand uitspraak moet doen, en beslissen wat men aan te nemen, wat te verwerpen hebbe, en dat er alzoo van onvoorwaardelijke aanneming, (volgens Groen het beginsel, waarvan de christelijke staatkundige rabel uitgaan), geen sprake kan zijn. Waar, vraagt hij, zal mr. Groen op den afgebakenden weg blijven staan? Ik voor mij vind den overgang tot wat hij rationalisme noemt, onvermijdelijk.

Zien wij nu, hoe de onbekende deze bedenking wechlegt, of om Nederlanderachtig te spreken, ter toetsse brengt.

Er zijn verschillende lezingen, zegt hij, in de H. S., maar daarmede kan men alleen onkundigen blinddoeken een vrees aanjagen. De geleerde weet, dat töt heden

„daardoor geen enkel dogme vernietigd is of zelfs maar twijfelachtig gemaakt; wat heeft dus voor dit bezw. voor kracht.“

Maar ziet onze schrandere vriend dan niet, dat zelf een sprekend bewijs is van de waarheid der stelling van dr. F. dat hij niet, dat hij reeds zelf op die wijze wordt wat Groen rationalist noemt?

„De geleerde weet,“ Maar hoe weet de geleerde? De wat anders dan onbegrip? dat is: door werking d verstands? Of er niet een dogme vernietigd wordt, kan hij alleen te weten komen door onderzoek der Schrift. En de les van den meester der anti-revolutionaire school is: aannemen, onvoorwaardelijke aannemen, d. i. zonder onderzoek.

Al die geleerde werken derhalve, die de onbekende wil naslaan, die Syrische, Armenische en Koptische vertalingen baten niets. „Aannemen, onvoorwaardelijke aannemen.“ Er mag van geen onderzoek sprake zijn of gij zijt „rationalist!“

Bij dit staakje van schranderdheid des onbekenden voegen wij er nog een van loyaleit, insgelijks in tegenovergestelde richting.

„Het is blijkbaar onzin,“ zegt hij, „te denken, dat de kennis van het Grieksch en de beoefening der tekstkritiek onvereinigbaar zouden zijn met het geloof aan de Openbaring.“

Wij zeggen: Het is blijkbaar kwade trouw als men een schrijver in den mond legt, wat hij niet gezegd heeft. Al men ook aantoonen, dat de tegenpartij „onchristelijk“ is, dan mag men toch zelf daartoe geene „onchristelijke“ middelen gebruiken. Of is dit eigenaardig aan de anti-revolutione?

Dr. Fruin heeft beweerd, dat de beoefening der tekstkritiek onvereinigbaar is — niet met het geloof aan de openbaring — maar wel met onvoorwaardelijke aanneming der H. S.

Dat zag de onbekende in zijn haast over het hoofd. Ten slotte overtuigt hij dr. Fruin van een' grooten historischen misslag.

Deze had beweerd, dat de Apocryphe boeken door de Katholieke kerk verdedigd als heiligmakend zijn aangenomen.

Dat is eene „onwaarheid“ juicht de „vriend“; want de Katholieke Kerk is de algemeene kerk, die de beide groote afdelingen omvat, en wat zij beweert is 397 slechts door eene der beide afdelingen gedaan. Eene onderscheiding, die ons herinnert aan een stelling van Dr. Barger te Delfshaven (in zijn geschiedkundig Proef. Bond, die de Katholieke Kerk ook als algemeene kerk beschouwt, en zelfs tegen de gewone spraakgebruik in, zich, als Protestant, een dier kerk rekent.

Wij wenschen, dat deze voorbeelden van loijale wetenschappelijke discussie meer algemeen bekend werde. Daarom een verzoek aan den „vriend“. Van zijde der vrijzinnigen werd onlangs aan een wensch anti-revolutionairen voldaan.

Mr. SIEWERTS VAN RESEMA gaf, door zijn na bekrachtigd, op hun verlangen zijne uitstekende Studie in het licht.

Mogen wij op onze beurt den „vriend“ verzoeken zijne „belangrijke“ vertoogen, mede gezegend, de afzonderlijke uitgaven onder de „vriend“ te brengen of van dat publiek, dat de Nederlander niet leest?

Het zal „eene proefzucht“ der grondigheid en wetenschaar waarmede de Heer Fruin zich verdedigen laat.

*) Dit geschrift is geschreven, toen ons de Nederlander vreden ter hand kwam, waarin de afzonderlijke uitgave was aangekondigd. Wij blijven vertrouwen, dat bij deze uitgave gelijk Dr. Fruin, gelijk Mr. VAN RESEMA heeft gedaan de schryfmerkte van den „vriend“ werde opgeheven.

Buitenland.

BELGIE.

De heer Arendt heeft in de academie te Brussel eene verhandeling over het reeds veel besproken stuk de bekentenis van Balthasar Gerards, voorgedragen en de echtheid van dat stuk volgehouden.

SPANJE.

De gewezen minister, de heer Mendizabal, is de dagen overleden: tot zijnen lof voegt men er bij, dat hij, de groote financier, in behoeftige omstandigheden gestorven is.

TURKIJE.

Er zijn heden hoogst belangrijke berichten nopens Oostersche zaken te vermelden, volgens welke de op het behoud des vredes zou vervolgen zijn.

Het dagblad van Petaraburg hebelt namelijk in jongste n. een Keizerlijk manifest, van 21 Oct. gedagteekend, waarin verklaard wordt, dat Rusland oorlog is uitgetart; dat hetzelfde niets meer

dan tot de wapenen de toevlugt te nemen, ten einde het Ottomannische kabinet te dwingen, de bestaande verdragen te eerbiedigen, en ten einde herstel te verlangen voor de beleedigingen, waarmede dat kabinet op Ruslands meest gematigde vorderingen en 's Keizers wettige bezorgdheid tot bescherming van het regtzinnig geloof in het Oosten, beantwoord heeft.

De gevolgen van dit besluit zijn kwalijk te berekenen. In den tegenwoordigen toestand van het vaste land (zegt de Times) kan niemand zeggen, waar de krijg zal ophouden, of wat de gevolgen daarvan zullen zijn, als die een Europeesch karakter aanneemt.... Onmogelijk kan men bepalen, welke kwade hartstogten weder in het spel kunnen komen bij eene worsteling, als die welke in den aanvang dezer eeuw plaats had, of in welke mate beschaving en vooruitgang daardoor kunnen worden verhinderd. Daarom hebben wij het besluit der Porte zoo zeer betreurd. De Turken wagen, zoo als zij onderstellen, slechts het bloed hunner eigen landzaten, en niet het lot huns Rijks; doch met der daad stellen zij het gehele gebouw van de Europeesche staatkunde aan onberekenbaar nadeel bloot, en wel dat, hetwelk aan ons werelddeel veertig jaren van vrede geschonken heeft. Wij betwijfelen niet, dat hunne gevoeligheid natuurlijk is, doch ongelukkig kan daaraan niet worden toegezien, zonder de gevolgen er van te doen ondervinden aan hen, die dit niet verdiend hebben. Omer-Pacha kan veel nadeel aan Europa toebrengen, ofschoon maar zeer weinig aan Rusland.

De Times meent, dat het einde der vijandelijkheden, hoe die loopen, niet voordeelig voor Turkije kunnen zijn; terwijl, indien de strijd de rampen van eenen algemeen oorlog moogt veroorzaken, het Turksche Rijk in dien grooten brand geheel zou te niet gaan. De Fransche en Engelsche ministeriële bladen doen de schuld van de tegenwoordige gebeurtenissen geheel op Rusland nederkomen, en verklaren, blijkbaar op gezag, dat beide landen niet kunnen dulden, dat Rusland zich nog niet ten koste van Turkije vergroot, en daardoor het Europeesche staatsevenwigt in de waagschaal stelde.

Terwijl men, te midden van dit alles, nog van schikingsplannen verneemt, die op een te Londen te houden congres zouden overwogen worden, wordt de werkelijke oorlog ernstiger. Althans te Parijs wil men stellige berichten hebben van vrij betekenende geschenken die bij Kalesat en Battoun hebben plaats gehad, en waarbij de Turken het veld zouden hebben behouden. In Egypte duurden de krijgstoerusting voor. Men verzekert, dat twee Engelsche en twee Fransche oorlogschepen voor Konstantinopel zullen komen. In verband met deze berichten worden gebracht, die uit het verre Oosten, volgens welke Rusland zich met Perzië en Des-Mahomed vereenigd had, en eene Russische krijgsmagt Bokhara en Kiwa bedreigde.

CHINA.

De opstandelingen hebben zich thans ook van Stranghai afgekeerd; men voorzagt meer en meer den val der keizerlijke dynastie.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 10 NOVEMBER.

In deze zitting heeft de heer Heemskerk, nadat de commissie, die belast is geweest met het onderzoek zijner geloofsbrieven, tot toelating had geconcludeerd, en na het afleggen der gevorderde eeden, zitting genomen.

Is ingekomen een missive van den minister van Koloniën, ten geleide eener publicatie van den gouverneur-generaal van Ned. Indie, tot verlenging van het verbod op den invoer van buskruit en schietgeweer in de havens van Sumatra. In handen gesteld eener commissie, bestaande uit de heeren: Bieruma Oosting, van Akerlaken, Hoelwater, Bots en de Poortet; en

2. Eene missive van den minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van een afschrift der overeenkomst met het groot hertogdom Meissen tot uitlevering van boosdoeners gesloten. In handen eener commissie, bestaande uit de heeren: Blaypat ten Cate, Donker, de Brauw, Schaarbeque, Booye en Storm.

3. De ontvanger, een adres van den gemeenteraad van Voorst, ten vervanging der belasting op het gemaal en geslacht. In handen der commissie voor de verzoekschriften.

De Voorzitter geeft kennis dat door de afdeelingen tot rapporteurs gekozen zijn voor de wetsontwerpen:

a. Tot aanmoediging van den aanvoer van granen en andere levensmiddelen, de heeren: Schmittelpenninck van der Oije, Hoffman, van Rappard, Westenhoff en Slegwijk Young.

b. Voor den arbeid der gevangenen voor 1854, de heeren: de Pouter, van Lintden, van der Veen en de Brauw.

c. Voor het pensioenfonds voor 1854; de heeren Schuit-

beque Boeije, Oosting, van Akerlaken, Mackay en Dommer van Poldersveldt; en

d. Tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegroting voor 1854, bydrage aan den Nederl. Rijnspoorweg, de heeren Rochussen, van Forest, van der Bruggen, Godefroi en de Kleinpenaers; en

Aan de orde zijn de berandslagingen over de volgende wetsontwerpen:

1. De begroting der uitgaven voor de landsdrukkerij voor 1854. — Aangenomen zonder discussie met algemeene (56) stemmen.

2. Tot verklaring van algemeen nut van den aanleg van een kunstweg van Swichem naar den Weg van Warrega naar Goutum en Leeuwarden. — Aangenomen met algemeene stemmen, nadat de minister van Binnenl. Zaken eene kleine wijziging van redactie in den considerans had gebragt, ter voldoening op de aanmerking in het eindverdrag en tot herstel van een drukfout; en

3. Dat tot verspreiding van het te kort over het diebtjaar 1848. — Aangenomen met algemeene stemmen.

De Voorzitter stelt voor de discussie over het ontwerp van wet betrekkelijk de maatregelen tot herstel van het Nederl. West-Indisch muntwezen te bepalen op aanstaanden Maandag ten 11 ure. — Daartoe wordt besloten.

De commissie van rapporteurs brengen hare eindverslagen uit over de ontwerpen: 1.° nopens het bouwen en plaatsen binnen zekeren afstand van vestingwerken. — Discussie bepaald na afloop van de nopens het muntwezen in West-Indie.

2.° nopens de overeenkomst met de Nederl. Handelsmaatschappij.

3.° over die der hoofdstukken I, II, IXa en IXb der staatsbegroting voor den jaren 1854; en

4.° nopens de wet op de middelen. — De dag der be- raadslaging over de laatstgenoemde ontwerpen zal nader worden bepaald.

De vergadering is daarna gescheiden.

Ten opzichte van het IVde hoofdstuk (Departement van Justitie) heeft de Regering het Voorloopig Verslag op den voet gevolgd.

In een hoofdpunt verschilt de Regering met verscheidene leden der Kamer. Zij meent, dat bij eene jaarlijkse begroting niet alles wat daarmede in verband zoude kunnen worden gebragt, telkens behoort te worden opgehaald, maar men zich juist moet bepalen tot die cijfers, welke eene wijziging of verandering hebben ondergaan. Moest bepaaldelijk bij de toelichting der begroting van het Departement van Justitie een overzicht worden gegeven van den toestand des lands met opzigt tot de justitie; van den toestand van het gevangeniswezen; de werking van het cellulair stelsel; de uitkomsten der gerechtelijke statistiek; de werking der wetten in het algemeen; de verbeteringen in de wetgeving en meer bijzonder van den toestand der politie, die de Regering van dusdanige toelichting zouden mogt zijn te behoeven; en de Regering zoude op den naam veld niet meer hebben kunnen zeggen, dat het geen of reeds aan de leden der Kamer moet geacht worden bekend te zijn, of nog met geene mogelijkheid kan worden opengelegd.

Het besluit van 24 September jl. is zijn oorsprong verschuldigd aan den bijzonderen toestand, waarin de tegenwoordige Minister van Justitie zich bevond. Hij zelf had, het is te regt aangemerkt, in 1848 de grondslagen eener regterlijke organisatie aangewezen; maar hij heeft sedert dien tijd twee opvolgers gehad, welke beide voorstellen van regterlijke organisatie hebben gedaan, beide afwijkende van de beginselen door hem in 1848 aangeprezen. Alle die ontwerpen hebben voorstanders en bestrijders gehad. In elk der ontwerpen verlangden zeer bekwaame rechtsgeleerden van de wetgeving, die de grondslagen van den tegenwoordigen stand der justitie zagen, en die de Regering van de hand wisten te wagen; maar later heeft men vrij algemeen bezopen, dat dit eene bijzaak was, en dat mindere kostbaarheid geen invloed op de organisatie der justitie moest uitoefenen. Moest nu in dezen toestand van zaken de Minister van Justitie uit de hoogte eene keuze doen? Zoo ja, dan konde die wel geene andere zijn, dan zijne denkbeelden van 1848 te volgen; maar dan ook koos hij zich een gebleerd standpunt, waarvan beide zijne opvolgers zijn afgeweken; hij meende dus op de zaak in haren geheel onopzettenden omstande, die eene van de beide partijen mannen te moeten wesen; de andere partij, die hij niet, waarvan hij en de voorgaande Ministers van Justitie zijn uitgegaan onder hunne oogte moeten brengen, om met hen in alle onpartijdigheid zoodanige aan te nemen of te wijzigen, als aan het belang der openbare veiligheid en der regtbehoevenden het meest dienstbaar zoude zijn.

De Regering houdt het tegenwoordig oogenblik ongeschikt, om een geheel nieuw Wetboek van Strafrecht te ontwerpen; maar zij acht het daarentegen hoogst raadzaam, om door gedeeltelijke wijzigingen van eenen min of meer onregelmatigen toestand, welke echter groote voordeelen heeft gehad en nuttige lessen heeft gegeven, tot eenen meer regelmatigen over te gaan. Een ontwerp in den geest van dezen paragraaf zal naar de Kamer worden aangebragt.

De Regering getuigt, dat men ook ten aanzien van de militaire strafwetten en de regtspleging niet stil moet zitten, maar partiële verbeteringen moet trachten tot stand te brengen; dit is ook hare bedoeling, en haar eerste werk daar omtrent zal zijn, om sommige (te regt gezegd) behoorlijke straffen uit het crimineel Wetboek te doen verdwijnen.

De regeling omtrent de tucht op de koopvaardijvloot, is nog niet tot klaarheid gebragt. Onze koopvaardijvloot heeft een wereldroem, onze schepen worden bij voorkeur in vreemde

havens bevracht, en kundige bevelhebbers zijn beducht voor eene wet, en weten zich zoo dat het ongelukkige verbandtissen te reddend; men moet niet dadelijk bij de eerste gelegenheid eene wettelijke voorziening vorderen.

De Regering erkent gaarne de verdiensten der Commissie, die de afschaffing der wetten van vreemde oorsprong heeft voorbereid. Doch hoe meer men dit onderwerp overziet, hoe meer men tot het besluit komt, dat het ondoelmatig is, door eenen afgeheten maatregel de wetten, waarop hier bedoeld wordt, af te schaffen en te vervangen. Naarmate de onderwerpen eene nieuwe regeling ontvangen, zal de afschaffing volgen en zal eindelijk het oogenblik aanbreken, waarop men zal kunnen verklaren, dat de wetten van vreemde oorsprong zijn vervallen.

Tot dusver is het niet gebleken, dat de toelagen voor kleine onkosten over het algemeen niet aan de werkelijke behoeften der regterlijke collegien en kantongeregten zouden zijn overeenkomstig, en dat er noodzakelijkheid zou bestaan, reeds nu tot eene herziening der laatstelijk vastgestelde regeling over te gaan. Bij de invoering eener nieuwe regterlijke organisatie zal van zelf eene herziening dier regeling moeten plaats vinden, en zal dan tevens te dief gelegenheid in overweging kunnen worden genomen, in hoever er termen aanwezig zijn om aan de parketten gelden voor schrijffoonen toe te leggen.

Het is reeds boven aangemerkt, dat de politie is eene hulp-magt, staande tot dienste niet alleen van af wat gezag uitoefent, maar van af een zoo te zeggen, die taal behoort. De plaatselijke politie, ook wanneer men haar onder brengen wil de magt van 's Konings Commissarissen in de provincies, is niet alleen plaatselijk, zij staat steeds in verband en ten dienste van hetgeen men verstaat door algemeene of rijkspolitie. Hier behoort geene tegenstelling, maar ineenmelting en zamenwerking te zijn: Het doel der Regering is, om meer leven en werking te geven aan den Isten titel van het Wetboek van Strafvordering, en meerdere ambtenaren zoodanig radicaal te geven, waardoor zij een werkzaam deel kunnen nemen aan de handhaving der orde. In denzelfden geest heeft tot dusverre in den winter de oproeping van hulpmaréchaussées plaats gehad. Maar uit hoeveel meer bestanddeelen de politie bestaat, zoo noodiger is het, door dagelijksch toezicht en dagelijksche handhaving en raadgeving, die bestanddeelen tot het gemeen doel, bewaaring van orde en wering van storing; in beweging te houden. Om dat leven en die beweging op te wekken en gaande te houden, zal elk, die aan het hoofd van de politie staat, gevoelen, dat onvolgende zijn sedentaire ambtenaren in elke provincie, als, met den aard der zaak, zijn de Commissarissen des Konings, de procureurs-generaal (fungerende als directoren van politie) en de burgemeesters der gemeenten; bij geen van welke daarenboven de politie hoofdzak is, maar dat er is behoefte aan enkele mannen, die door den Minister van Justitie, met instructien, gewaigd naar de omstandigheden worden gezonden ter plaatse, waar misdrijven zich vermenigvuldigen, om de oorzaken op te sporen; waar toezicht schijnt te ontbreken, om de middelen te bepalen ten einde er in te voorzien; en welke zich, namens den Minister, in verband stellen met alle autoriteiten, aan wier zorg een deel der politie is toevertrouwd, ten einde het onderling verband te behouden, en, waar dit hun niet mogelijk is, den Minister zoodanige inlichting te geven, dat hij er in kan voorzien. Wat de Regering hier vraagt is een eerste stap op den weg tot verbetering; het kan geene botsing geven, maar wel voorkomen; het is eene volstrekte behoefte.

Het is waar, dat zich ten aanzien van de politiewet der regterlijke magt een verschil vertoont met de organisatie van het Rijk en de bestaure van sommige departementen of provincies heeft opgemerkt. Dit verschil is niet van aard, zoo de vraag, hoe men de politiewet der gemeenten moest organiseren, als men de politiewet van het Rijk was overgegaan; hetzelfde pek tot het betalen van huur aan de provincien en gemeenten voor de in gebruik zijnde regtslocaal gehouden was. Dit beweren is van regeringswege steeds bestreden; en ofschoon het vroeger niet onmogelijk werd geacht, dat de regeling van dit opgeworpen geschilpunt aan de wetgeving zou moeten worden onderworpen, is bij nader onderzoek de noodzakelijkheid eener wettelijke voorziening niet gebleken, daar de Regering met een aantal op hetgeen vroeger plaats had of later tot bepaalde omstandigheden bestaan is; de ongewisheid van gemelde aanpak is nogtens kan staven.

Orde van de Dag, 10 November.
1. De Minister van Buitenlandse Zaken heeft de afdeelingen van de Almedo, mr. H. Meijer, als ambtvoerder-officier bij dezelve regtbank.

Z. M. heeft den heer A. G. P. van Vierssen, op zijn verzoek een eervol ontslag verleend als ontvanger der directe belastingen, en een uitgaande regten en accijzen te Almedo, behoudens aanspraak op pensioen.

De Minister van Binnenlandse Zaken heeft goedgevonden te bevelen, dat de verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het kiesdistrict Assen, ter vervanging van den heer mr. L. de graaf van Heiden Reinstreis, zal geschieden op Donderdag den 1sten December aanstaande.

In 1852 werd aan den Koning door den heer J. Mulder een voorstel gedaan, betreffende het geven van een wet in den landbouw, ten koste van Z. M. om de landbouw te verbeteren toon in eettige dorpen des Konings. Z. M. benoemde eene commissie bestaande uit den heer J. Middel en de heeren Mr. Mr. D. E. Gevers, van de heer G. G. Simons en I. G. J. van den Bosch. De rapporten van den secretaris des Konings voor de haren landbouw en nijverheid, als secretaris. Aan die commissie werd het soch van voorstellen opgedragen tot verbetering van het aangewezen onderwerp. Thans heeft de voorzitter en is door Z. M. goedge-

leerd, dat deze voorlezingen zullen worden gehouden: voor Gelderland: te Voorst, Twello en Brummen; voor Zuidholland: te Alphen, Naaldwijk en Oegstgeest; voor Zeeland: te Hulst, Hontenisse en Axel; voor Utrecht: te Amerongen. Tot het houden daarvan zijn bereids aangewezen de heeren doctoren: L. Mulder, voor Utrecht; Raanwenhof, voor Gelderland; Oudemans voor Zuidholland, en de heer van Geuns voor Zeeland. Namens den Koning heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken den 5den dezer Z. M. Commissarissen in de vier provincien met de zaak en het aanzijn der voornoemde commissie bekend gemaakt en hen uitgenoodigd, den burgemeesters der betrokken gemeenten een en ander mede te deelen, onder aansporing, om de doctoren voort te helpen en te beschermen, ook zooveel noodig door aanwijzing van geschikte lokalen en door opwekking van belangstellende landbouwers, om de voorlezingen bij te wonen.

* H. M. de Koningin-Moeder is heden middag ten drie ure met eenen extra-spoortrein van Soestdijk in de residentie aangekomen, en aan H.D. paleis aan het Scheveningsche tolhek afgestapt.

H. M. werd door Z. M. den Koning aldaar ontvangen en verwelkomd, waarna onmiddellijk Z. K. H. Prins Frederik verscheen om insgelijks zijne opwachting bij H. M. te maken.

* Men verneemt, dat tot bepaling van den dag der onthulling van het standbeeld van Koning Willem II, de terugkomst van Z. K. H. Prins Hendrik in de residentie wordt afgewacht, die bij deze plegtigheid wenschelijk tegenwoordig te zijn.

De *Prov. Drentsche Courant* wil uit eene goede bron vernomen hebben, dat het nader ontwerp van wet ter regeling van het *Armbestuur* zich in dien staat bevindt, dat het eerslang aan de Staten-Generaal ter overweging zal worden aangeboden, daar de behandeling dezer zaak zooveel mogelijk zou bespoedigd worden.

De *Nieuwe Noordbrabander* zegt met zekerheid te vernemen, dat de Katholieke bisschoppelijke zetels thans bepaaldelijk door de regering erkend zijn.

* De winter-inschrijving en collecte voor de Hervormde diaconie, heeft aanvankelijk de aanzienlijke som van f 14,541.91 opgebracht, zijnde f 2000 meer dan het vorige jaar.

* De collecte, in Zondag in de Protestantsche kerken door broeders diakenen gedaan voor de noodlijdende kerken en personen in ons vaderland, heeft, na aftrek der gewone collecte voor de armen, de aanzienlijke som van f 748 opgebracht, zijnde dit de tweede collecte, welke in dit jaar tot hetzelfde doel heeft plaats gehad.

* Gisteren avond heeft de Weleerw. heer Ds. Huydecoper in de Grootte kerk eene opwekkingsrede voor de Nederl. Bijbelgen. uitgesproken, en had daartoe tot tekst gekozen II Timoth. 2: 9b, „Het woord Gods is niet gebonden.“ Na deze woorden ontwikkeld en in verband gebracht te hebben met de verspreiding des bijbels, zoo in de Nederlanden als in zijne Overzeesche bezittingen, ging Z. W. Ew. na wat het genootschap na 39 jarig bestaan reeds had verrigt, en meer bijzonder wat de s Gravenhaagsche afdeeling in het verlopen jaar daaraan had toegebracht. Daaruit bleek dat die afdeeling thans telt 187 leden en begunstigers die dit jaar f 2700 middelen bijgedragen. Het getal verspreide bijbels bedroeg 100, waarvan de grootste helft in het depot door verkopen is reeds gemaakt. Door de bijbelvereeniging, die thans telt 10 leden, waren bovendien nog 354 gezang- en psalmboekjes verspreid. In hare zeven scholen (van welke een in de stad, en zes in de buitenwijken) zijn thans 1400 kinderen onderwezen. De afdeeling is in het bezit getreden van een legaat, groot f 4000 haar in 1824, door eene bijbelvriendin vermaakt. De bijbel is thans in 170 talen gedrukt, waarvan hij in 145 nooft gedrukt was geworden; en voor 25 dier talen is ook de lettersvorm moeten geschapen worden. Voor 4,000,000 bijbels, waarvan het grootste deel zich in de depôts bevonden, en thans is dat getal ruim 20,000,000 die door de geheele wereld verspreid zijn.

De onderstaand adres, reeds door een aantal kiesgerechtigden te Zwolle onderteekend, zal aan den Raad dior worden aangeboden.

„Geveer de meesten eerbied te kennen, de ondergeteekenden, die de ingezetenen der stad Zwolle;

„Dat de ingezetenen zoo door gedeeltelijk misge- was als anderszins omzaken een bijna ongekende hoogte heeft bereikt;

„Dat hierdoor de armen, dat de geringere klassen haaner medeburgers in den winter zich niet van genoegzaam levensonderhoud kunnen voorzien; — en ook de kleine burgerij zich niet van de middelen en voor de gezondheid wenschelijke voedingsmiddelen kunnen blijven bedienen;

„Dat dan ook reeds sommige gezinnen te gemoet- koming en vermindering van die bezwaren, die in hunne magt zijn te verzaachten, de stedelijke accijns op de eerste levensbehoefden of geheel of voor eenen bepaalden tijd hebben afgeschaft;

„Dat zulks aan adressanten in de geveene omstandigheden allezins noodzakelijk en doeltreffend is toegeschenen;

„Dat zij daarom, vooral in het belang der mindere standen, te rade zijn geworden, bij U Edel Achtbaren aan te dringen op de afschaffing voor den tijd van een jaar, of voor zooveel korter als de Raad zal vermeenen te behooren, van den accijns op het gemaal en geslagt;

„Redenen waarom adressanten de vrijheid nemen, U Edel Achtbaren eerbiedig en dringende te verzoeken, te willen besluiten tot de afschaffing van den accijns op het gemaal en geslagt, voor den tijd van een jaar of voor zooveel korter als U Edel Achtbaren zullen vermeenen te behooren.

Hetwelk doende,

** Men schrijft uit Leijden, van den 8 November 1853.

Heden avond vereenigden zich, op de daartoe in de *Leijdsche Courant* gedane oproeping, eenige belangstellenden in het protestantisme in de kerk der Doopsgezinde gemeente, alwaar door een voorloopig comité van bestuur der Afdeeling *Nederland* van de *Gustaaf-Adolf* vereeniging opening gedaan werd van de vestiging dezer Afdeeling. Dr. L. J. F. Janssen, opende de bijeenkomst met een welkomsgroet aan de zich welwillend vereenigd hebbende schare van toehoorders. Nadat Dr. Krabbe de zegen, de wijsheid en de bijstand des Allerhoogsten over de te verrigte werkzaamheden had afgesmeekt en de vergadering daarmede met het zingen, van het laatste vers van Ps. 90 had ingestemd, gaf Dr. Janssen beknopt en duidelijk eenige inlichtingen betreffende den aard, het doel en de werkzaamheden der *Gustaaf-Adolf* Vereeniging; — deelde vervolgens de aanleiding en de tot nu toe voorgevallene bijzonderheden mede, betrekkelijk de vestiging der Nederlandsche Afdeeling en gaf bij afwisseling het woord aan Ds. Krabbe en Mr. H. Obreen, om aan de Vergadering te doen kennen de hartelijke ingenomenheid van het centraal bestuur in Duitschland met de hier te lande in het werk gestelde pogingen en de wijze, waarop de Nederlandsche Afdeeling het doel der vereeniging zal trachten te bevorderen. Uit deze mededeeling bleek, dat de in Nederland betoonde deelneming in het lot der Hongaren het centraal bestuur had genoopt, twee afgevaardigden te belasten met betrekkingen aan te knopen in enkele steden van ons Vaderland tot bevordering van het doel der Vereeniging — dat men te Leiden had gewacht op de voorzorg van Amsterdams, om op het oogen uitroeping der Afgevaardigden deze Vereeniging had berispt met de reeds gevestigde comité's of particuliere belangstellenden uit andere gemeenten; dat voorloopig te Leiden het Hoofdbestuur was gevestigd en de door hetzelfde ontworpen Statuten met een uitnodigingsbrief tot deelneming waren gezonden aan alle protestantsche gemeenten in ons Vaderland — terwijl het doel der Vereeniging bestaat in de bewaring van het protestantisme daar waar het dreigt verloren te gaan overal, zonder verschil van land, volk of afdeeling; door de handreiking tot vestiging van kerken en scholen en het verkrijgen van evangeliedienaars en onderwijzers, waartoe slechts eene jaarlijksche bijdrage van één gulden van ieder lid wordt gevorderd, waarvan één derde onvoorwaardelijk, één derde voorwaardelijk ter beschikking blijft van het Hoofdbestuur der Afdeeling en het laatste één derde in de kas van het Centraalbestuur wordt overgestort. Dr. Krabbe verdedigde vervolgens zeer afdoende de Vereeniging tegen de bedenkingen welke daartegen reeds zijn of nog worden ingebracht en ontleend worden uit het bestaan der reeds gevestigde en werkzame protestantsche genootsch., waarbij hij deed uitkomen dat deze instellingen werken als Tuenda's of Propaganda's, op maatschappelijk gebied of als zendelingswerk en evangelisatie; — dat die instellingen slechts gedeeltelijk sympathie vinden bij de liberale rigting, die de poging tot bevordering van de zaak van het protestantisme op maatschappelijk gebied niet goedkeurde, — en evenzeer verstoken bleven van de voordeel der anti-revolutionaire partij. De bekende doel der protestantsche genootschappen Raad vereenigingen, — terwijl de *Gustaaf-Adolf* vereeniging, een universalistisch karakter dragende, slechts het behoud van het protestantisme beoogde op geestelijke wijze. — Ds. Maronier wakte ten slotte de Vergadering op tot eene getoovige behartiging der belangen van het protestantisme door eene treffende voorstelling van hetgeen tot behoud en uitbreiding eener protestantsche gemeente te Weert in de provincie Limburg door Ds. Begemann te Roermond was ondernomen, verrigt en ondervonden, waarop Z. Eerw. de bijeenkomst met een dankgebed besloot, die na het zingen van Ps. 72 v. 11 eindigde.

Men schrijft uit Groningen, dat ook aldaar het veelbesproken adres uit Leijden over het staats-examen circuleert en door onderscheidene der achtenswaardigste beoefenaars der wetenschap is onderteekend geworden.

In het cholera-hospitaal te Amsterdam zijn op 9 Nov. ingekomen 2 lijdens, hersteld 3; overleden geen; blijven in behandeling 17.

Buiten het hospitaal zijn bij de centrale cholera-commissie op 6 Nov. aangegeven 5 lijdens en 7 overleden.

De pleitdagen in de regtszaak tusschen de stad Leyden

en den staat der Nederlanden, ter zake van den eigendom van het Haarlemmermeer, welke voor de arr. regthank te Amsterdam aanhangig is, zijn thans, op verzoek der wederzijdsche practijns, bepaald op Dingsdag 22 Nov. en drie eerstvolgende Dingsdagen.

Op den 9 dezer werd van de werf van den heer C. Smit te Alblasterdam, te water gelaten het schip *Copernicus*, te voeren door kapt. E. T. Prater, groot 392 lasten; onmiddellijk daarop werd de kiel gelegd voor het schip *Alblasterwaard*, van dezelfde grootte.

Correspondentie.

Het uit *Arnhem*, ons toegezonden artikel, is voort plaatsing niet geschikt.

Advertentiën.

Bij JOH. NOMAN EN ZOOON te Zalt-Bommel is op heden van de pen geschreeven

TOGTEN

VAN EEN ENGELSCHEMAN

DEN INDISCHEN ARCHIPEL, VOOR NEDERLANDSCHE LEZERS BEWERKT

DOOR Dr. W. R. van Hoëvell.

In 2 deelen compleet met vele Platen, gr. 8°. Prijs f 7,20.

(174)

Laatste Berigten.

Z. M. heeft goedgevonden aan G. A. Arends, op zijn verzoek, ontslag te verleenen als burgemeester van Linge.

Z. M. heeft goedgevonden aan H. Vriesendorp, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als majoor, met den personen rang van luit.-kolonel komm. der dienstdoende schutterij te Dordrecht, onder dankbetuiging voor zijne langdurige en ijverige diensten bij de schutterij-bewezen, en met vergunning om de uniformen, onderscheidingsteekenen voortdurend te mogen blijven dragen.

Z. M. heeft benoemd de heer M. de Bordes tot consul te Valparaiso, in plaats van den heer J. Serruys, aan wien overeenkomstig zijn verlangen eervol ontslag als zoodanig is verleend.

De openbare audientien van den Min. van Justitie zullen voortaan gehouden worden op iederen Dingsdag, des namiddags ten een ure.

Prijs-Courant der Effekten.

AMSTERDAM, 9 November 1853.		Rusland.	
Nederland. Pct.		Hopel 1798/1816	5 104 1/2
Ned. W. Schuld.	2 1/2	Dito 1823/1829	5
Dito Certific.	2 1/2	Cert. 1831/1838	5
Dito Obligat.	2 1/2	Dito Dito	4 1/2
Belgie.		Dito Hope	4 80 1/2
Certificaten	2 1/2	Dito Scheldt	4 80 1/2
D° Rothschild.	2 1/2	Dito dito Sur	4
Frankrijk.		Inscr. Avil	4
Obligatien	8	Certific. dito	4
Spanje.		Polen.	
Nieuwe	1 21 1/2	Obligatien	4
Dito Buitenl.	8	Oostenrijk.	
D° Bianenl. om 3	40 1/2	Metalliek	5 76 1/2
Bew. Sp. Com.	5 1/2	Dito bet. Amst.	5 90 1/2
Amort. Schuld.	4 1/2	Dito letter B.	5 90 1/2
Portugal.		Dito 1847	5 80 1/2
Londen nieuwe.	5 87 1/2	Dito 1851/1852	2 1/2 80 1/2
Dito uitgest.	4		

Braz., bij Roths. p. s. 500 5 pct. 95 1/2; Mexic. te Londen, 3 pct. 23 1/2; dito Ont. 23 1/2; Gren. Ont. 9 1/2; dito Uitg. 7 1/2; Peru 4 1/2 pct. 70.

Alhoewel de prijzen over het geheel niet veel met gisteren verschillen, blijft echter de markt in eene algemeen zeer ongunstige stemming, daar men in den begijn van meest alle fondsen verhoogde prijzen kon bedingen, en bij de sluiting dezelfde nog zelf onder hun vorig standpunt terug liepen.

LONDEN, Woensdag 9 November. Consols op tijd 94 1/2; Mexico nieuwe 3 pct. 25 1/2; Peru 4 1/2 pct. 72 1/2; Gren. Ont. 8; Spanje 1 pct. 21 1/2; dito Certificaten 5 1/2.

PARIS, Woensdag 9 November. Fr. 4 1/2 pct. op t. 73.80; dito 3 pct. op t. 73.80; Spanje binn. 3 pct.

Bij JOH. NOMAN EN ZOOON